

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026

Pevamltk 02.04.2026 § 39
1377/02.00/2026

Valmistelija(t) toimialajohtaja Kati Kantanen, kati.kantanen(a)pshyvinvointialue.fi

Päätös

1. Äänestys

Tiia Eskelinen teki vastaesityksen: Poistetaan tekstistä kokonaan pois: Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalveluiden kustannusten alentaminen. Tästä ei löydy excel-listasta euromääräisiä vaikutuksia, mutta lause on vahvasti ohjaava sosiaalityöntekijöiden työssä ja heidän tekemiä päätöksiä ajatellen.

Sanna Kauppinen, Jari Saario ja Juuso Niiranen kannattivat esitystä. Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa on tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys, suoritetaan asiassa äänestys.

Äänestyksessä JAA on pohjaesitys ja EI Tiia Eskelisen vastaesitys. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

JAA-ääniä: 6

EI-ääniä: 5

JAA-ääniä antoivat: Antti Valta, Minna Back-Hytönen, Jere Ronkainen, Jukka Muukka, Tuula Savolainen ja Paula Korhonen.

EI-ääniä antoivat: Tanja Airaksinen, Jari Saario, Juuso Niiranen, Tiia Eskelinen ja Sanna Kauppinen.

Päätökseksi tuli pohjaesitys. Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

2. Äänestys

Sanna Kauppinen teki vastaesityksen: Esitän, että kirjaus "perheiden kotiin annettavien palveluiden tehtävien täyttämättä jättäminen" poistetaan, koska tutkimus- ja arviointitieto osoittaa, että varhaisen tuen ja kotiin vietävien palvelujen heikentäminen kaventaa palvelujen saatavuutta juuri siinä vaiheessa, jossa ongelmia voidaan ehkäistä, ja samalla siirtää painetta raskaampiin sekä selvästi kalliimpiin korjaaviin palveluihin; THL:n mukaan lastensuojelun kustannuksista noin 73 % kohdistuu sijaishuoltoon, mikä korostaa avo- ja perhepalvelujen vahvistamisen taloudellista järkevyyttä. Kirjaus on syytä poistaa myös siksi, että henkilöstön tietoinen vajaaksi jättäminen heikentää palvelujen laatua, jatkuvuutta ja oikea-aikaisuutta sekä lisää yhdenvertaisuus- ja turvallisuusriskejä; STM korostaa, että palvelujen laatu ja saatavuus perustuvat osaavaan ja riittävään henkilöstöön, ja THL:n selvitysten mukaan henkilöstön riittävyyden ongelmat jo nyt vaikeuttavat vammaispalvelujen toteuttamista. Lisäksi kirjaus on ristiriidassa Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategian kanssa, jossa painotetaan ennaltaehkäisyä, varhaista tukea sekä palvelujen tuottamista asiakkaiden arkiympäristöön, joten kotiin vietävien palvelujen henkilöstön tietoinen vajaaksi jättäminen heikentäisi strategisten

tavoitteiden toteutumista ja kasvattaisi raskaampien palvelujen tarvetta. Tiia Eskelinen, Jari Saario, Tanja Airaksinen ja Juuso Niiranen kannattivat esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa on tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys, suoritetaan asiassa äänestys. Äänestyksessä JAA on pohjaesitys ja EI Sanna Kauppisen vastaesitys. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

JAA-ääniä: 5

EI-ääniä: 6

JAA-ääniä antoivat: Jere Ronkainen, Antti Valta, Minna Back-Hytönen, Jukka Muukka ja Tuula Savolainen.

EI-ääniä antoivat: Tiia Eskelinen, Juuso Niiranen, Tanja Airaksinen, Paula Korhonen, Jari Saario ja Sanna Kauppinen.

Päätökseksi tuli Sanna Kauppisen esitys. Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää merkitä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkisen valmisteluvaiheen tiedoksi ja esittää aluehallitukselle päätöksenteon yhteydessä muutettavaksi: Poistetaan kirjaus "perheiden kotiin annettavien palveluiden tehtävien täyttämättä jättäminen", koska se on ristiriidassa hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden, palvelujen saatavuuden ja ennaltaehkäisevän työn vahvistamisen kanssa. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.24.

Esittelijä	perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta merkitsee tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkisen valmisteluvaiheen tiedoksi.
Ennakkovaikutusten arviointi	Ei ennakkovaikutusten arvioinnin piirissä.
Toimivallan peruste	Hallintosääntö § 41.
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan oheisaineistona: • Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 24.3.2026, Perhe- ja vammaispalvelut• Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026 excel, Perhe- ja vammaispalvelut• 16.3.2026 Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan äänestysraportti § 26
Valmistelu	Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä

pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 13.6.2025. Hyvinvointialueen tulee laatia ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymä suunnitelma tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona olevan päivitetyn talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoittelema vuotuinen sopeutuksen määrä.

Eduskuntakäsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaan talouttaan täysimääräisesti tasapainottaville hyvinvointialueille voidaan myöntää mahdollisuus kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2029 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö voisi hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi. Kertyneen alijäämän tulee olla katettavissa uudessa määräajassa. Hyvinvointialueen tulee laatia aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi niin pian kuin mahdollista. Myös investointisuunnitelman toimittamista koskevat määräajat muuttuvat. Tuottavuus ja taloudellisuusohjelmaa 2026 hyödynnettäisiin myös haettaessa lisäaikaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen alijäämien kattamiseen 2029 loppuun mennessä, jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt 22.12.2025 taloussuunnitelman vuosille 2026 – 2028, jonka mukaan kertyneet alijäämät katetaan vuosien 2026, 2027 ja 2028 aikana.

Taloussuunnitelman mukainen ylijäämä vuodelle 2026 on 7,5 miljoonaa euroa, vuodelle 2027 alajäämä on 47,4 miljoonaa euroa ja 72,9 miljoonaa euroa vuodelle 2028. Näihin tuloksiin pääseminen edellyttää tiukkaa talouden ja toiminnan ohjausta apunaan tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026.

Tässä vaiheessa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma on luonnosvaiheessa. Omistajaohjaus- ja talousjaosto käsittelee tuottavuusohjelman 7.4.2026, jonka jälkeen asia siirtyy aluehallitukselle ja aluevaltuustolle. Kokousaikataulut huomioiden perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnalle esitetään 2.4. kokouksessa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkinen valmisteluvaihe erityisesti perhe- ja vammaispalveluiden osalta.

Pevamltk 16.03.2026 § 26

Valmistelija(t) toimialajohtaja Kati Kantanen, kati.kantanen@pshyvinvointialue.fi

Päätös

Kokoustauko klo 10.31–10.45.

Tiia Eskelinen teki vastaesityksen: Esitän uudelleen valmisteluun lähettämistä. Emme voi päättää ja sitoutua sellaiseen, mistä emme vielä tiedä kaikkea. Suunnitelma on vielä kesken, eikä sitä toimitettu meille ennakkoon. Esitän, että lautakunta kokoontuu heti käsittelemään asiaa, kun suunnitelma valmistuu.

Tanja Airaksinen, Jari Saario, Juuso Niiranen ja Milja Nousiainen kannattivat esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa on tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys, suoritetaan asiassa äänestys.

Äänestyksessä JAA on pohjaesitys ja EI Tiia Eskelisen vastaesitys.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

JAA-ääniä: -

EI-ääniä: 11

JAA-ääniä antoivat: -

EI-ääniä antoivat: Tanja Airaksinen, Minna Back-Hytönen, Tiia Eskelinen, Milja Nousiainen, Paula Korhonen, Jukka Muukka, Juuso Niiranen, Jere Ronkainen, Jari Saario, Tuula Savolainen ja Antti Valta.

Päätökseksi tuli Tiia Eskelisen vastaesitys.

Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan ylimääräinen teamskokous pidetään torstaina 2.4.2026 klo 10.

Esittelijä

perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta merkitsee tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkisen valmisteluvaiheen tiedoksi ja omalta osaltaan sitoutuu sen toteuttamiseen talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Toimivallan peruste

Hallintosääntö § 41.

Valmistelu

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 13.6.2025. Hyvinvointialueen tulee laatia ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymä suunnitelma tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona olevan päivitetyn talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta,

oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoitteleva vuotuinen sopeutuksen määrä.

Eduskuntakäsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaan talouttaan täysimääräisesti tasapainottaville hyvinvointialueille voidaan myöntää mahdollisuus kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2029 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö voisi hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi. Kertyneen alijäämän tulee olla katettavissa uudessa määräajassa. Hyvinvointialueen tulee laatia aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi niin pian kuin mahdollista. Myös investointisuunnitelman toimittamista koskevat määräajat muuttuvat. Tuottavuus ja taloudellisuusohjelmaa 2026 hyödynnettäisiin myös haettaessa lisää aikaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen alijäämien kattamiseen 2029 loppuun mennessä, jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt 22.12.2025 taloussuunnitelman vuosille 2026 – 2028, jonka mukaan kertyneet alijäämät katetaan vuosien 2026, 2027 ja 2028 aikana. Taloussuunnitelman mukainen ylijäämä vuodelle 2026 on 7,5 miljoonaa euroa, vuodelle 2027 alijäämä on 47,4 miljoonaa euroa ja 72,9 miljoonaa euroa vuodelle 2028. Näihin tuloksiin pääseminen edellyttää tiukkaa talouden ja toiminnan ohjausta apunaan tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026.

Tässä vaiheessa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma on luonnosvaiheessa. Omistajaohjaus- ja talousjaosto käsittelee tuottavuusohjelman 7.4.2026, jonka jälkeen asia siirtyy aluehallitukselle ja aluevaltuustolle. Kokousaikataulut huomioiden perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnalle esitetään 16.3. kokouksessa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkinen valmisteluvaihe erityisesti perhe- ja vammaispalveluiden osalta.